

ПОГОДЖЕНО:
ПЕДАГОГІЧНОЮ РАДОЮ ШКОЛИ
ПРОТОКОЛ від 26.08.2026 №11

ЗАТВЕРДЖЕНО:
НАКАЗОМ закладу
від 31.08.2026 №101

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
СМІЛЯНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ
ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ №7
СМІЛЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ
на 2026-2027 навчальний рік**

I. Вступ

Смілянська загальноосвітня школа I-III ступенів №7 Смілянської міської ради Черкаської області (далі – школа) у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Бюджетним кодексом України, Податковим кодексом України, іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями органів місцевого самоврядування, статутом.

Головною метою роботи закладу є забезпечення реалізації права громадян на здобуття загальної середньої освіти, різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Головними завданнями закладу освіти є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення, особистості, яка чітко орієнтується в сучасних реаліях, швидко адаптується до змін, з високим рівнем громадської активності;
- підготовка випускника, який є цілісною особистістю, всебічно розвиненою, здатною до критичного мислення; патріотом з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення; інноватором, здатним змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися упродовж життя;
- виховання в учнів (вихованців) поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- розвиток особистості учня, його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;
- реалізація права учнів (вихованців) на вільне формування політичних і світоглядних переконань;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів (вихованців);
- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство;
- створення атмосфери співробітництва між батьками і вчителями з метою впливу на особистість дитини;
- спрямування громадського партнерства на розвиток спільної діяльності закладу та інших освітніх закладів регіону та держави, їх взаємодія в розробленні та реалізації педагогічних інновацій, реалізації комплексних програм різних рівнів;
- розвиток міжнародного партнерства.

Освітня діяльність школи №7 складається з таких **компонентів**:

- новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві;
- умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;

- наскрізний процес виховання, який формує цінності;
- децентралізація та ефективне управління, що надає школі реальну автономію;
- педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;
- орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм;
- нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набутти компетентності для життя.

Організація освітньої діяльності в закладі у 2026-2027 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р), Державних стандартів початкової, базової, повної загальної середньої освіти.

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новим Державним стандартом у 2026-2027 навчальному році освітня програма закладу освіти розроблена на основі:

для **1-4 класів** – Державного стандарту початкової освіти (постанова КМУ від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» із змінами відповідно до постанови КМУ від 24.07.2019 №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти»), типової освітньої програми під керівництвом Шияна Р.Б. (наказ МОН від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»);

для **5-9 класів** – Державного стандарту базової середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» із змінами відповідно до постанови КМУ від 30.08.2022 №972 «Про внесення змін до Державного стандарту базової середньої освіти»), типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 17.08.2026 №1430 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;

для **10-11 класів** – Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» зі змінами), типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408, у редакції наказу МОН від 20.06.2025 № 890 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»).

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до Порядку поділу класів на групи під час вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) у державних, комунальних закладах загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 березня 2002 року за № 229/6517 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 03 червня 2025 року № 808). Змінами до Порядку, затвердженими наказом МОН від 23.02.2026 № 331 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 481 від 18.03.2026) передбачено поділ на групи у 1-4 класах при кількості учнів більше 23, у 5-11 класах – більше 27.

У закладі створено умови для організації змішаної форми здобуття освіти із частковим застосуванням технологій дистанційного навчання під час освітнього процесу. Дистанційні заняття проводяться на корпоративній платформі Google Workspace for Education.

Відповідно до пп.1-2 статті 20 Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Положення про інклюзивне навчання із змінами, рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 №366-р створені умови для роботи інклюзивних класів, навчання осіб з особливими освітніми потребами. Індивідуальні навчальні програми та індивідуальні навчальні плани для учнів

розробляються командою психолого-педагогічного супроводу (заступник директора з навчально-виховної роботи, вчителі, асистент учителя, психолог, учитель-дефектолог та інші педагогічні працівники) за участю одного з батьків (законних представників) відповідно до можливостей дитини з використанням Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти та з урахуванням рекомендацій висновку інклюзивно-ресурсного центру, зокрема Комунальний заклад «Смілянський міський інклюзивно-ресурсний центр Смілянської міської ради Черкаської області». Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 05.02.2026 № 129 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання з закладів загальної середньої освіти», з метою забезпечення якості інклюзивного навчання в закладі:

- створено інклюзивний освітній простір;
- надаються освітні послуги відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей учнів з особливими освітніми потребами;
- здійснюється педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням законних представників до освітнього процесу;
- здійснюється співпраця з Комунальним закладом «Смілянський міський інклюзивно-ресурсний центр Смілянської міської ради Черкаської області».

Індивідуальне навчання організовується відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» (із змінами від 24.04.2017 № 635, від 10.07.2019 № 955, від 10.02.2021 № 160, від 15.02.2023 № 165, від 05.09.2025 № 1213), від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», від 07.08.2025 № 1119 «Про внесення змін для Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти одночасно в закладах освіти країни перебування та України» та здійснюється з урахуванням особливостей щодо форм здобуття освіти, визначених спеціальними законами. Відповідно до п.2 розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти заклад може організовувати здобуття освіти здобувачами за різними формами (екстернат, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

**Освітня програма загальної середньої освіти I ступеня
Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області
на 2026-2027 навчальний рік**

Освітня програма *початкової освіти* (далі освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування та організації Смілянською загальноосвітньою школою I-III ступенів № 7 початкової освіти як єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти. Вона визначає загальний обсяг навчального навантаження, очікувані результати навчання учнів, зміст предметів та форми організації процесу

Освітня програма загальної середньої освіти I ступеня Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7 Смілянської міської ради Черкаської області на 2026-2027 навчальний рік розроблена на основі:

- Державного стандарту початкової освіти (постанова КМУ від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» із змінами відповідно до постанови КМУ від 24.07.2019 №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти»);
- типової освітньої програми під керівництвом Шияна Р.Б. (наказ МОН від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»);

на виконання:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII (із змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>;
- Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (із змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Освітня програма загальної середньої освіти I ступеня окреслює підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
 - узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
 - науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
 - наступності і перспективності навчання;
 - взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
 - логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
 - можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітню програму для учнів 1-4 класів розроблено відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Шияна, що окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

- 1) **вільне володіння державною мовою**, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов

до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) **здатність спілкуватися рідною** (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема у побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) **математична компетентність**, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) **компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій**, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) **інноваційність**, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) **екологічна компетентність**, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) **інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) **навчання впродовж життя**, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) **громадянські та соціальні компетентності**, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти у конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) **культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) **підприємливість та фінансова грамотність**, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: *читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння*

конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітніх програм рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, що сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Гранична наповнюваність початкових класів встановлюється відповідно до частин першої та другої статті 12 Закону України «Про повну загальну середню освіту» – не більше 24 учнів в класі.

Загальний обсяг навчального навантаження:

1 класу – 23 години на тиждень

2 класу – 25 годин на тиждень

3 класу – 26 годин на тиждень

4 класу – 26 годин на тиждень

До освітньої програми додано навчальний план, що пропонує підхід до організації освітнього процесу у 1-4 класах (*додатки 1-4*).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах кожного предмету зокрема.

У початковій школі здійснюватиметься поділ класів на групи при вивченні іноземної мови, інформатики відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 із подальшими змінами, зокрема наказом МОН № 481 від 18 березня 2026 року).

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей.

Освітню програму I ступеня укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна (МОВ)

Іншомовна освіта (ІНО)

Математична (МАО)

Природнича (ПРО)

Технологічна (ТЕО)

Інформатична (ІФО)

Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)

Громадянська та історична (ГІО)

Мистецька (МІО)

Фізкультурна (ФІО)

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, що має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й

сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, що передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх у нові ситуації.

Мовно-літературна освітня галузь **Рідномовна освіта (українська мова і література)**

Освітню програму з рідномовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою рідномовної освіти для загальної середньої освіти є розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська); формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** рідномовної освіти у початковій школі є:

- виховання стійкої мотивації до читання та прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь, зокрема діалогічного мовлення, театралізацію;
- розвиток умінь вдумливого читання і базових правописних умінь;
- збагачення духовного світу учнів через естетичне сприймання творів художньої літератури та медіапродуктів;
- розвиток уяви та творчого мислення учнів за допомогою творів літератури та мистецтва, медіатекстів, театралізації, гри;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- розвиток здатності спостерігати за мовними явищами, експериментувати зі звуками, словами, фразами, зокрема і в мовних іграх, для опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- створення сприятливого мовного середовища у школі, зокрема й через пізнання сучасної дитячої літератури різної тематики та жанрів.

Відповідно до окреслених завдань, у початковому курсі рідномовної освіти виокремлено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Комунікативна компетентність, зокрема вільне володіння українською мовою та спілкування рідною мовою (якщо вона не українська), виявляється в безпосередньому та опосередкованому спілкуванні.

Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** (мовець / слухач – слухач / мовець). Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та

використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Читаємо»** (читач – автор), **«Взаємодіємо письмово»** (автор – читач), **«Досліджуємо медіа»** (читач / глядач / слухач – автор). Ці змістові лінії забезпечують здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань (понять, уявлень) та вмінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність.

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн. Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовлення»** забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних). Також у межах цієї змістової лінії учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Змістова лінія **«Театралізуємо»** слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування. Увага до несловесних засобів приділятиметься і в змістових лініях **«Взаємодіємо усно»** та **«Досліджуємо медіа»**, а сам прийом театралізації може використовуватися й у змістовій лінії **«Читаємо»**.

Специфіка змістової лінії **«Театралізуємо»** пов'язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання. Тому в межах змістової лінії **«Театралізуємо»** учні досліджують чужу (глядач) та власну (актор) експресію. Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами.

Іншомовна освіта (англійська та інші мови)

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** іншомовної освіти у початковій школі є:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;

- адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чію мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня Pre-A1, а на кінець 4-го класу – рівня A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти»¹.

Відповідно до мети іншомовної освіти та завдань у початковій школі, виокремлено такі **змістові лінії**: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія».

Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні. Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістових ліній **«Сприймання на слух»**, **«Усна взаємодія»**, **«Усне висловлювання»**. Змістова лінія **«Сприймання на слух»** передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/або невербально. Змістова лінія **«Усна взаємодія»** спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія **«Усне висловлювання»** передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані в просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Зорове сприймання»** (читач – автор), **«Писемна взаємодія»**, **«Писемне висловлювання»**, **«Онлайн взаємодія»**. Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учня здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу учням розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія **«Зорове сприймання»** передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії **«Писемне висловлювання»** учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії **«Онлайн взаємодія»** є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Математична освітня галузь

Освітня програма з математики для 1-4 класів спрямована на формування в учнів математичної ключової і предметної компетентностей, реалізацію мети та загальних цілей освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової освіти (далі Стандарт).

При конструюванні програми головний акцент зроблено на реалізацію компетентнісного підходу у викладанні математики. Визначальними у структурі програми є обов'язкові та очікувані результати навчання на кінець другого та четвертого класів.

Такий підхід дає можливість чітко бачити, якими компетентностями мають оволодіти молодші школярі на першому та другому циклах початкової освіти, а вчитель не мусить концентрувати свою увагу на вивченні однакового для всіх обсягу і змісту матеріалу, залишаючи за собою право його вибору з урахуванням вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб учнів шляхом розроблення власної освітньої програми.

Метою математичної освітньої галузі Стандарт визначає «розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем».

У відповідності із загальними цілями найважливішими **завданнями** навчання математики можуть бути:

- формування здатності розпізнавати серед повсякденних проблем ті, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів та способів;
- розвиток умінь здійснювати дослідження, аналіз, планування послідовності дій для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач;
- формування та розвиток усвідомлених і міцних обчислювальних навичок;
- вироблення вміння описувати побачене, почуте, прочитане за допомогою простих математичних моделей;
- формування відповідального ставлення щодо висування гіпотез, їх оцінки, доведення або спростування, обґрунтування свого вибору;
- вироблення досвіду дослідження просторових відношень, форм об'єктів навколишнього світу, конструювання площинних та об'ємних геометричних фігур;
- вироблення вміння сприймати, перетворювати та оцінювати отриману інформацію, використовуючи різні джерела, у тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

У початковому курсі математичної освіти відповідно до зазначеної мети і сформульованих завдань виділено такі змістові лінії: «Лічба», «Числа. Дії з числами», «Вимірювання величин», «Просторові відношення. Геометричні фігури», «Робота з даними».

У межах змістових ліній «*Лічба*», «*Числа. Дії з числами*» здійснюється формування поняття числа, насамперед, розуміння учнями принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробових тощо) та способів виконання дій з цими числами – порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення. Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач. У рамках змістової лінії «*Вимірювання величин*», опираючись на суб'єктний досвід та навички дослідницької роботи, молодші школярі вчать *вимірювати величини* довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму) за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів, оперувати грошима.

Разом з тим, учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин.

У процесі навчальної роботи з різного роду величинами виокремлюється також і *робота з геометричним матеріалом*, дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, в т.ч. й сюжетних задачах геометричного змісту (змістова лінія «*Просторові відношення. Геометричні фігури*»).

Формування в учнів уміння аналізувати повсякденні проблеми математичного змісту потребує оволодіння ними *математичним моделюванням* як прийомом *діяльності* при дослідженні реальних об'єктів і процесів та при розв'язуванні навчально - пізнавальних і практико зорієнтованих задач, використовуючи різні джерела інформації, в тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

З прикладами так званих «фізичних» моделей школярі зустрічаються ще у дошкільці: іграшки, що оточують дитину, фотографія людини, глобус та ін., а математичне моделювання – це створення моделей та їх дослідження засобами математики.

З 1-го класу учнів варто привчати до роботи з різного виду *простими математичними моделями*, оскільки вони так чи інакше допомагають виділити, впорядкувати, проаналізувати та зафіксувати дані (подані в умові задачі, зібрані за допомогою опитувальника тощо). Ця робота розгортається у межах змістової лінії «**Робота з даними**».

Таким чином, упродовж двох циклів навчання математики у поєднанні з іншими освітніми галузями у здобувачів початкової освіти здійснюватиметься формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, для забезпечення подальшої здатності успішно навчатися, усвідомлюючи роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

Природнича освітня галузь

Метою природничої освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** природничої освітньої галузі у початковій школі є:

- виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля;
- формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до участі у природоохоронних акціях;
- розвиток зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями (через експерименти, спостереження);
- поступове формування уявлень про природничо-наукову картину світу через поглиблення початкових знань про природні об'єкти і явища, взаємозв'язки в системі «нежива природа – жива природа», про залежність людини від стану навколишнього середовища та її вплив на нього.

Відповідно до зазначених мети і завдань, виокремлено такі **змістові лінії**: «Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі».

Змістова лінія «**Я пізнаю природу**» спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ.

Змістова лінія «**Я у природі**» передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі.

Змістова лінія «**Я в рукотворному світі**» спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів.

Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (спостереженням, експериментам), екскурсіям, природоохоронній та проектній діяльності школярів.

Технологічна освітня галузь

Метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без

шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** технологічної освітньої галузі у початковій школі є:

- залучення учнів до різних видів діяльності, формування вмінь для створення виробу від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- формування в учнів культури праці та побуту, навичок раціонального ведення домашнього господарства, задоволення власних потреб та потреб інших, відповідальності за результати власної діяльності;
- формування вміння ефективно використовувати природні матеріали з турботою про навколишнє середовище;
- створення умов для практичного і творчого застосування традицій і сучасних ремесел.

Зміст технологічної освітньої галузі в початкових класах структурується за такими **змістовими лініями**: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».

Змістові лінії, які систематизують очікувані результати навчання, спрямовані на формування ключових компетентностей учнів.

Змістова лінія **«Технічна творчість і техніка»** спрямована на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором. Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні складатимуть конструкції. Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до деталей конструкторів, відповідних графічних зображень схем для конструювання простих моделей; матеріалів для виготовлення та оздоблення виробу

Змістова лінія **«Світ технологій»** має на меті формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів – від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі. У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, технологічних карток (схем), необхідних для виготовлення виробу, інструментів та пристосувань, довідникових посібників (книжки з ілюстраціями до творів, набори малюнків до мультфільмів тощо). Організація екскурсій на виробничі об'єднання, перегляд та обговорення відеофільмів про виробництво. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюється повторне та економне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Світ ремесел»** має на меті формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як культурної спадщини українського народу, а також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до виробів, виготовлених традиційними та сучасними ремеслами; матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел. Відвідування (реально чи віртуально) майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва.

Змістова лінія **«Побут»** має на меті формувати практичні навички організації власної життєдіяльності, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, планувати та

реалізовувати найпростіші трудові дії (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям).

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань; об'єктів (іграшок, книжок тощо). Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель/ учителька добирає, спираючись на побажання учнів.

Інформатична освітня галузь

Метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** інформатичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування відповідальної позиції цифрового громадянина, навичок безпечного й етичного користування цифровими пристроями та мережами;
- формування початкових умінь розрізняти інформацію різних видів та працювати з нею за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- формування початкових умінь визначати, знаходити та зберігати інформацію, необхідну для розв'язання життєвих проблем (навчання, гри тощо), за допомогою цифрових пристроїв, мереж та без них, самостійно та під час групової взаємодії; розрізняти правдиву і неправдиву інформацію різних видів;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної творчості, співпраці, навчання, гри;
- формування початкових умінь створювати електронні тексти (зображення, відео, звуки, програми тощо) за допомогою цифрових пристроїв;
- формування вмінь презентувати себе, власну творчість, ідеї, створені продукти та інші результати індивідуальної та групової діяльності за допомогою цифрових пристроїв.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за **змістовими лініями** «Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)», «Моя цифрова творчість», «Комунікація та співпраця», «Я і цифрові пристрої», «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві».

У рамках змістової лінії **«Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)»** формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізуються через визначення істотних і неістотних властивостей об'єктів та створення на основі цього простих моделей об'єктів.

Змістова лінія **«Моя цифрова творчість»** розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей.

В основі змістової лінії **«Комунікація та співпраця»** – ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнового чи офлайнового середовища для цього. В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах.

Змістова лінія **«Я і цифрові пристрої»** реалізовується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв'язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров'я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/учениці.

Змістову лінію **«Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві»** спрямовано на створення безпечних умов для учня / учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров'я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилання на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Вказані змістові лінії передбачають можливу інтеграцію інформатичної освітньої галузі з іншими освітніми галузями через розв'язування дослідницьких завдань, формування наскрізних умінь учнів, інформатичної грамотності та культури.

Соціальної та здоров'язбережувальна освітня галузь

Метою соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі для загальної середньої освіти є становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування у школярів стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я і безпеки для себе і тих, хто його / її оточує;
- виховання дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я і безпеки;
- розвиток потреби самопізнання та самовдосконалення;
- формування в учнів сталої мотивації до здорового способу життя;
- формування свідомого прагнення дотримуватися безпечної, здорової та етичної поведінки для поліпшення добробуту;
- розвиток уміння ухвалювати рішення в повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та здоров'я;
- сприяння індивідуальному розвитку самостійності, підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача;
- формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я;
- створення сприятливого безпечного та здорового середовища в школі.

Зміст соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі структуровано за трьома **змістовими лініями**: «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».

Змістова лінія **«Безпека»** передбачає розвиток умінь безпечної поведінки вдома, школі та у природному й техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших.

Змістова лінія **«Здоров'я»** спрямована на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток

позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам.

Змістова лінія **«Добробут»** забезпечує розвиток етичної поведінки в соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення добробуту, орієнтацію учнів на відповідальне ставлення до безпеки та здоров'я як до найважливіших життєвих цінностей.

Навчальний матеріал змістових ліній реалізується наскрізно в кожній темі через взаємointegraцію і взаємодоповнення.

Громадянська та історична освітня галузь

Метою громадянської та історичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є створення умов для формування в учня / учениці початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** громадянської та історичної освіти у початковій школі є:

- здобуття знань про сучасність і минуле своєї родини, місцевої громади, Батьківщини, людства, формування відповідного віковим можливостям розуміння змісту пам'ятних для себе та для громадян України подій;
- сприяння початковому усвідомленню власної гідності, цінності свободи і прав людини, своєї належності до родини, місцевої та шкільної громад, українського народу, вироблення відповідального ставлення до власної діяльності та діяльності інших;
- формування умінь орієнтуватися в історичному часі та соціальному просторі, знаходити та опрацьовувати доступну для себе суспільну інформацію, пояснювати її зміст та передавати породжені нею враження і думки;
- удосконалення набутих дітьми в дошкільному віці позитивних моделей поведінки у громадянському суспільстві;
- розвиток здатності обстоювати власну думку та приймати інших, вирізняти вияви нерівності, несправедливості та дискримінації;
- створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, формування емоційно-ціннісного компонента громадянської культури особистості.

Для формування ідентичності та громадянської компетентності учнів програма пропонує опановувати потрібні для цього знання і вміння, виробляти навички громадянської поведінки та виховувати громадянські чесноти в межах таких **змістових ліній**: «Я – Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Змістова лінія **«Я – Людина»** передбачає залучення учня / учениці до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає початковому усвідомленню гідності та неповторності будь-якої людини.

Змістова лінія **«Я серед людей»** забезпечує усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, з якими дитина себе ідентифікує. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборі норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями.

Змістова лінія **«Моя культурна спадщина»** дає змогу учнівству усвідомити свою вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, в європейську цивілізацію. Учні/ учениці отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати

традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле.

Лінія **«Моя шкільна і місцева громади»** забезпечує розуміння учнем/ ученицею базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає йому/ їй змогу посилено долучатися до їх відтворення та модернізації. Пізнання шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії, впливає на формування емоційно-ціннісного компонента громадянської культури дитини. Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи.

Змістова лінія **«Ми – громадяни України. Ми – європейці»** дає учневі / учениці елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини. У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.

Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі мають бути реалізовані оптимальними для кожного елементу змісту та навчальної цілі інтерактивними методами, із використанням інформаційних технологій.

Мистецька освітня галузь

Метою навчання мистецтва для загальної середньої освіти є формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** навчання мистецтва у початковій школі є:

- збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання шани до національної і світової культурної спадщини;
- набуття досвіду творення художніх образів через опанування елементарними мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;
- розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- розвиток уміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках;
- формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні;
- формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем;
- виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Реалізація поставленої мети та завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «Художньо-практична діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво», які окреслюють рамкову модель досягнення загальних цілей мистецької освітньої галузі.

Змістова лінія **«Художньо-практична діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення

художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності.

Змістова лінія *«Сприймання та інтерпретація мистецтва»* спрямована на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва.

Реалізація змістової лінії *«Комунікація через мистецтво»* націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо.

Мистецька освітня галузь може реалізовуватися через інтегровані предмети або предмети за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь

Метою цієї галузі для загальної середньої освітньої формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** фізкультурної освітньої галузі у початковій школі є:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових умінь та навичок, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму через цілеспрямований розвиток фізичних якостей і природних здібностей;
- збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереженні та зміцненні здоров'я;
- формування основ здорового способу життя і створення умов для покращення фізичного і психоемоційного стану;
- формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- розвиток комунікативних умінь під час занять фізичною культурою;
- формування морально-вольових якостей та позитивного ставлення до занять фізичною культурою і спортом;
- усвідомлення ролі занять спортом і Олімпійського руху для формування самоповаги, впевненості в собі, прагнення досягати успіху, дотримуючись принципів чесної гри;
- збільшення обсягу рухової активності, яка приносить радість дитині;
- формування творчих здібностей засобами фізичної культури.

Освітня програма фізкультурної освітньої галузі для 1-4 класів охоплює такі **змістові лінії**: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)», «Турбота про стан здоров'я та безпеку».

Змістова лінія *«Базова рухова активність»* охоплює такі види діяльності, які спрямовані на формування життєво необхідних рухових умінь і навичок.

Змістова лінія *«Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)»* пов'язана з опануванням рухливих ігор та естафет, що задовольняє потребу в руховій активності та сприяє формуванню комунікативних здібностей.

Змістова лінія *«Турбота про стан здоров'я та безпеку»* спрямована на формування

свідомого ставлення до власного здоров'я та вмінь безпечної поведінки в процесі фізкультурної діяльності.

Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання *є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю*.

Нові підходи до змісту занять фізичною культурою повинні орієнтувати вчителів не тільки на фізичну підготовленість, а й на розвиток особистості, на індивідуальне сприймання навчального матеріалу. Розв'язання цих завдань допускає відхід від жорсткої регламентації занять, підвищення їхньої емоційної насиченості, максимальної різноманітності форм, методів та засобів фізичного виховання, широкого використання інноваційних технологій фізичного виховання.

Використання варіативної складової в початковій школі

В 1-4 класах за запитами батьків може використовуватися 1 година варіативної складової на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять, які проводяться згідно із затвердженим планом. У 2026-2027 навчальному році 1 година варіативної складової у 1-2 класах виділена на вивчення математики.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1 класі – 35 хвилин, у 2-4 класах – 40 хвилин.

Форми організації освітнього процесу та методи навчання.

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проєкти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, що вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульовального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання у початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-4 класах підлягають вербальному, формульовальному оцінюванню.

Формульовальне оцінювання учнів 1-4 класів проводиться відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813.

Формульовальне оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності, забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку особистості, є невід'ємним складником освітнього

процесу та здійснюється постійно.

Формувальне оцінювання передбачає організацію учителем діяльності учнів щодо усвідомлення ними цілей та очікуваних результатів навчання, способів їх досягнення та визначення подальших навчальних дій щодо покращення досягнень за результатами зворотного зв'язку.

Застосування формувального оцінювання уможливилює розв'язання таких освітніх завдань:

- підтримання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів;
- сприяння оптимальному темпу здобуття освіти учнів;
- формування в учнів упевненості у собі, усвідомлення своїх сильних сторін;
- формування в учнів рефлексивного ставлення до власних помилок і розуміння їх як невід'ємних етапів на шляху досягнення успіху;
- забезпечення постійного зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу;
- здійснення діагностування особистісного розвитку та навчальних досягнень учнів на кожному з етапів навчання.

Об'єктами формувального оцінювання є процес навчання учнів, а також результат навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Провідна роль у формувальному оцінюванні належить критеріям, за якими воно здійснюється. Критерії оцінювання визначаються вчителем (із поступовим залученням до цього процесу учнів) відповідно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів. Орієнтирами для визначення критеріїв формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1 - 2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі закладу загальної середньої освіти.

Під час здійснення формувального оцінювання важливо не протиставляти дітей один одному. Стимулом розвитку має бути співвідношення роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як дитина працювала раніше. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учнів, враховувати, що оцінюється не учень, а його робота. Про складнощі у навчанні необхідно говорити з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини та передумови булінгу. Звертаємо увагу, що індивідуальні особливості дитини можуть впливати на її темп здобуття освіти, внаслідок чого вона може досягати визначених для певного етапу навчання очікуваних результатів раніше або пізніше, тому календарно-тематичне планування освітнього процесу має бути гнучким і динамічним, зорієнтованим на сприяння поступу учнів за індивідуальною траєкторією навчання та розвитку.

Само- та взаємооцінювання учнів організовується вчителем на регулярній основі за визначеними критеріями до умінь, що є наскрізними, та складових компетентностей, залежно від навчального поступу учнів. Шкали для само- та взаємооцінювання рекомендовано застосовувати на вибір учителя: трирівневу шкалу оцінювання «мені ще варто попрацювати - я тренуюся - мені вдається»; шкалу, ідентичну до тієї, що застосовується у свідоцтві досягнень, затвердженому цим наказом; шкалу, розроблену вчителем самостійно.

Під час взаємооцінювання необхідно приділяти особливу увагу формуванню уміння в учнів коректно висловлювати думку про результати роботи однокласників, давати поради щодо їх покращення. Це активізує навчальну роботу, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття цінності кожного учня в колективі.

Результати формувального оцінювання відображаються в оцінних судженнях учителя/учнів/батьків, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. Оцінні судження вчителя мають бути об'єктивними, конкретними, чіткими, лаконічними, доброзичливими, слугувати зразком для формулювання оцінних суджень учнями. В

оцінному судженні зазначають прогрес учнів та поради щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог.

Неприпустимим є формулювання оцінних суджень, що принижують гідність дитини, прирівнювання оцінних суджень до певних рівнів навчальних досягнень, а також використання зовнішніх атрибутів (зірочки, квіточки, прапорці тощо) у разі їх співвіднесення з певними балами чи рівнями навчальних досягнень здобувачів освіти.

Підсумкове тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів у другому класі здійснюється протягом навчального року за результатами опанування ними теми, кількох тем, розділу програми тощо. Підсумкове завершальне оцінювання здійснюється в кінці навчального року з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання.

Підсумкове тематичне оцінювання здійснюється вербально за результатами виконання діагностичних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими у формі тестових завдань, комбінованої роботи, практичної роботи, усного опитування тощо. Форми та засоби оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностичних робіт визначають з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх готовності до виконання того чи іншого завдання. У другому класі тривалість виконання діагностичної роботи не повинна перевищувати 35 хвилин (із 40 хвилин уроку 5 хвилин - інструктаж, 35 хвилин - виконання роботи).

Усі діагностичні роботи проводяться протягом навчального року, дотримуючись структурування програмового матеріалу логічно завершеними частинами. Проведення діагностичних робіт учитель передбачає у календарно-тематичному плані, орієнтуючись на кількість тем у межах кожного предмета або результати формульованого оцінювання учнів.

Рекомендовано проводити діагностичні роботи з мовно-літературної, математичної та природничої освітніх галузей.

Під час планування діагностичних робіт з української мови рекомендовано враховувати усі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) та передбачати їх комбінацію (аудіювання, читання вголос, читання напам'ять, переказ, робота з літературним твором/медіатекстом, списування, диктант, робота з мовними одиницями).

Діагностика навчальних досягнень з таких освітніх галузей як технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична може відбуватися у складі комплексних робіт із використанням компетентнісних завдань у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Проведення окремих діагностичних робіт з цих освітніх галузей не передбачено.

Діагностичні роботи з мистецької та фізкультурної освітніх галузей, а також курсів за вибором не є обов'язковими у другому класі.

Письмові діагностичні роботи учні виконують у зошитах для діагностичних робіт або на окремих аркушах, бланках тощо. Результатом оцінювання діагностичної роботи є оцінне судження відповідно до шкали оцінювання у свідоцтві досягнень учнів (згідно з додатком) або інша вербальна оцінка, за вибором учителя. У Класному журналі на сторінках «Облік навчальних досягнень учнів» у графі «Зміст уроку» (права сторінка розвороту журналу) фіксують факт проведення діагностичної роботи, у колонці під датою проведення уроку (ліва сторінка розвороту журналу). У Класному журналі не фіксуються оцінні судження (або інші позначки), що характеризують досягнення учня за результатами діагностичної роботи. Діагностичні роботи та їх результати є відображенням навчального поступу учнів та можуть зберігатися в учнівському портфоліо.

Документами, які свідчать про результати навчання учнів і підтверджують факт досягнення ними очікуваних результатів, є робочі зошити учнів, робочі аркуші з виконаними роботами, зошити для діагностичних робіт, учнівські портфоліо. Зошити для діагностичних робіт, учнівські портфоліо рекомендовано зберігати у школі.

Підсумкове завершальне оцінювання навчальних досягнень учнів передбачає узагальнення інформації про їхній навчальний поступ протягом навчального року, при цьому не передбачає проведення окремих діагностичних робіт. Результати підсумкового завершального оцінювання учитель визначає на основі власних педагогічних спостережень, результатів тематичного оцінювання, аналізу учнівських портфоліо та фіксує у свідоцтвах досягнень.

У Класному журналі на сторінці «Зведений облік навчальних досягнень учнів» учитель записує рішення педагогічної ради про переведення учнів до наступного класу. У випадку, коли учні не досягли очікуваних результатів навчання, вони можуть продовжувати навчання за індивідуальним навчальним планом або бути залишеними на повторний курс навчання за письмовим зверненням батьків. При цьому у Класному журналі на сторінці «Зведений облік навчальних досягнень учнів» робиться запис з відповідним рішенням педагогічної ради.

Свідоцтво досягнень заповнюється вчителем двічі на рік. У жовтні заповнюється лише його перша частина, у травні - перша і друга частини.

У свідоцтві досягнень учитель фіксує розгорнуту інформацію про навчальний поступ учня/учениці у школі протягом навчального року з усіх предметів вивчення за показниками, які відповідають визначеним типовою освітньою програмою очікуваним результатам навчання, та надає рекомендації щодо подальшого навчання. Документ підписують учитель і батьки. Оригінал свідоцтва досягнень надається батькам, а його завірена копія зберігається в особовій справі учня в школі.

Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його/її батьками або консультацій з фахівцями, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової школи.

**Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня
Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області
на 2026-2027 навчальний рік**

Освітня програма II ступеня (базова загальна середня освіта) розроблена на виконання Державного стандарту базової середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» із змінами відповідно до постанови КМУ від 30.08.2022 №972 «Про внесення змін до Державного стандарту базової середньої освіти»), типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 17.08.2026 №1430 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Загальні положення освітньої програми

Освітня програма базової середньої освіти Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів №7 окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні й учениці, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідомством досягнень, свідомством про початкову освіту).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов, визначених спеціальними законодавчими актами.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Базовим навчальним планом базової середньої освіти Державного стандарту (додаток 23) визначено гранично допустиме річне навчальне навантаження учнів: для 5-6 класів – 2 065 годин (5 клас — 28 годин на тиждень, 6 клас — 31 година на тиждень), 7-9 класів – 3 430 годин на весь період (7 клас — 32 години на тиждень, 8–9 класи — по 33 години на тиждень). Разом – 5 495 годин.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5–7 класів відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному у Державному стандарті базової середньої освіти та Типовій освітній програмі для 5-9 класів. Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі встановлено у межах вказаного у Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами.

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження за освітніми галузями, визначено обсяг річного фактичного навантаження для учнів 5-9 класів:

- для 5-го класу – 980 годин/навчальний рік,
- для 6-го класу – 1085 годин/навчальний рік,
- для 7-го класу – 1120 годин/навчальний рік,
- для 8-го класу – 1155 годин/навчальний рік,
- для 9-го класу – 1155 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах (додатки 5-9).

Навчальні плани дають цілісне уявлення про зміст і структуру кожного рівня освіти, встановлюють погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання,

визначають гранично допустиме тижневе навантаження учнів, передбачають реалізацію освітніх галузей через окремі предмети відповідно до Державних освітніх стандартів.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальний план містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів Типової освітньої програми.

Відповідно до наказу МОН України від 09.08.2024 №1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти», у 5 – 8 класах кількість годин на вивчення окремих навчальних предметів та інтегрованих курсів у навчальному плані орієнтована на мінімальну кількість навчальних годин, визначену базовим навчальним планом базової середньої освіти (додаток 23 Державного стандарту) та перерозподілених годин між різними освітніми галузями, ураховуючи особливості організації освітнього процесу в закладі освіти й індивідуальні освітні потреби здобувачів освіти.

Для викладання навчальних предметів перерозподілено між освітніми галузями: по 0,5 год. на тиждень на вивчення української літератури, зарубіжної літератури, інтегрованого курсу «Пізнаємо природу», музичного мистецтва, образотворчого мистецтва (5 клас); по 0,5 год. на тиждень на вивчення української літератури, зарубіжної літератури, музичного мистецтва, образотворчого мистецтва, всесвітньої історії, історії України, технологій (6,7 класи), алгебри та геометрії (7, 8, 9 класи), «Підприємництво та фінансова грамотність», інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (8, 9 класи), інформатики (8 клас); географії, зарубіжної літератури (8,9 класи), громадянської освіти, технологій (8 клас);
- по 1 год. на тиждень на вивчення математики, етики (5-6 класи), технологій (5 клас), інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» (6 клас), географії (6 клас), інформатики (7 клас), української літератури (8, 9 класи).

Година варіативної частини навчального плану для 5-9-х класів виділено на викладання міжгалузевих інтегрованих курсів:

5-А, 5-Б, 5-В класи - Вибірковий інтегрований курс «Читання як суперсила» (по 1 год.),

6-А, 7-Б, 8-А, 8-В, 9-Б класи - Міжгалузевий інтегрований курс «Драматургія і театр» (по 1 год.),

9-В клас - Міжгалузевий інтегрований курс «Робототехніка» (1 год.),

6-Б, 6-В, 7-А, 8-Б класи - Міжгалузевий інтегрований курс «STEM» (по 1 год.),

9-А - курс за вибором «Моя Черкащина» (1 год.).

Детальний розподіл годин інваріантної та варіативної частин навчального плану для учнів 5-9 класів розміщено в додатках 5 – 9.

Перелік навчальних програм для учнів 5-9 класів представлено в додатку 16.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура», інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (№ 463-IX). Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясла-садків) комплектуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 972 «Про внесення змін до Державного стандарту базової середньої освіти», наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України

від 09.08.2024 № 1120), години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти вимоги до результатів навчання та компетентностей визначено за 9 освітніми галузями:

- мовно-літературна
- математична
- природнича
- технологічна
- інформатична
- соціальна і здоров'язбережувальна
- громадянська та історична
- мистецька
- фізична культура

(для учнів 5 - 6 класу з 2023-2024 навчального року; для учнів 7 класу з 2024-2025 навчального року; для учнів 8 класу з 2025-2026 навчального року, для учнів 9 класу з 2026-2027 навчального року).

Перелік освітніх галузей відповідно до Державного стандарту (за Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженою наказом МОН від 17.08.2026 №1430):

- Мовно-літературна галузь
- Математична галузь
- Природнича галузь
- Громадянська та історична галузь
- Соціальна і здоров'язбережувальна галузь
- Технологічна галузь
- Інформатична галузь
- Мистецька галузь
- Фізична культура

Години варіативної складової розподіляються на:

- упровадження курсів за вибором;
- підсилення викладання предметів інваріантної складової;
- факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Наскрізнi лiнii («Екологiчна безпека й сталий розвиток», «Громадянська вiдповiдальнiсть», «Здоров'я i безпека», «Пiдприємливiсть i фiнансова грамотнiсть») є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, навчальних предметiв; соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Мета наскрiзних лiнii – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителiв-предметникiв, класних керiвникiв, зрештою, усього педагогiчного колективу на досягненнi життєво важливої для учня й суспiльства мети, виразити ключовi компетентностi.

В межах *природничої освітньої галузі* у 5 - 6 класі вивчається iнтегрований курс «Пiзнаємо природу», через предмети «Бiологiя», «Географiя», «Фiзика» та «Хiмiя» у 7-9 класах.; *соцiальної i здоров'язбережувальної* - iнтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», етика; *громадянської та iсторичної* – «Вступ до iсторiї України та громадянської освіти» (5-6 класи), у 7 та 9-их класах – «Iсторiя України», «Всесвiтня iсторiя» та «Громадянська освіта»; технологiчної – «Технологiї». Освітня галузь «Мистецтво» реалiзується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» у 5 - 7 класах, iнтегрованим курсом «Мистецтво» у 8-9 класах, освітня галузь «Математика» - через предмети «Математика» у 5 - 6 класi, «Алгебра» та «Геометрiя» у 7-9 класах. Вивчення

іноземної мови надає можливість більш глибоко вивчати та досліджувати історію і культуру різних країн та народів. Англійська мова вивчається з 1 класу.

Наскрізні вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей.

Перелік наскрізних умінь:

- читати з розумінням,
- висловлювати власну думку усно і письмово,
- критично та системно мислити,
- діяти творчо,
- виявляти ініціативність,
- здатність логічно обґрунтувати позицію,
- конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,
- приймати рішення,
- розв'язувати проблеми.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до

		різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії

7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють

		усвідомленню цінності здорового способу життя
--	--	---

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загально предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- роботу над проектами;
- позакласну освітню діяльність.

Наскрізнi вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Читання з розумінням	сприймати, розуміти інформацію, записану (передану) різним способом або відтворену технічними пристроями; виявляти припущення та інформацію, надану в тексті в неявному вигляді; доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні умовиводи фактами з тексту та неявними доказами; висловлювати ідеї, пов'язані з новим розумінням тексту після його аналізу та добору контраргументів
Висловлення власної думки усно й письмово	передавати словесно власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації та обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії
Критичне та системне мислення	визначати характерні ознаки явищ, подій, ідей; аналізувати й оцінювати доказовість і вагу аргументів у судженнях, враховувати протилежні думки і контраргументи; відрізняти факти від їхньої інтерпретації, розрізняти спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси й способи для оцінювання надійності кількісних і якісних доказів та достовірності інформаційних джерел

Творчість	творче мислення, продукування нових ідей, використання ідей інших та їх доопрацювання; застосування знань з різних предметів і галузей для створення нових об'єктів, ідей; вміння випробовувати нові ідеї з обґрунтованим ризиком під час висловлення та впровадження нового
Ініціативність	активний пошук і пропонування рішень для розвитку й перевірки ідей та вирішення проблем (створення цінностей)
Логічне обґрунтування позиції	висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді умовиводів/суджень, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів.
Конструктивне керування емоціями	розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших; розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, та вживати заходів, які відповідають емоційному стану, на основі усвідомлення того, що особа може керувати емоціями, знає способи налаштування себе на продуктивну діяльність
Оцінювання ризиків	розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на велику кількість чинників
Ухвалення рішень	оцінювати способи розв'язання проблем, враховуючи їхні етичні, правові, екологічні та суспільні наслідки
Розв'язування проблем	формулювати проблеми і представляти їх різними способами; обирати й отримувати дані для вирішення проблем з надійних джерел, застосовуючи різні прийоми/стратегії розв'язання/вирішення проблем
Співпраця з іншими	обґрунтовувати користь взаємодії під час спільної діяльності; планувати свою і групову роботу, підтримувати учасників групи; допомагати та спонукати/заохочувати інших до досягнення спільної мети

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

З метою оптимального навчального навантаження та раціонального складання розкладу занять години інваріантної та варіативної складової робочого навчального плану, що не мають повної кількості годин (0,5; 1,5; 2,5 та 3,5) будуть викладатися впродовж навчального року через тиждень (по затвердженому графіку).

Реалізація варіативної складової освітньої програми школи II ступеня

Згідно рішення педагогічної ради закладу години варіативної складової навчального плану використовуються:

➤ **для здобувачів освіти 5 класів** передбачено 2 додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, індивідуальних консультацій та групових занять. Із них:

- у 5-А, 5-Б, 5-В класах – по 1 годині – на викладання вибіркового інтегрованого курсу «Читання як суперсила»

➤ **для здобувачів освіти 6 класів** навчальним планом передбачено 2 години додаткового часу на вивчення предметів, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Із них:

- у 6-А класі 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «Драматургія і театр»,

- у 6-Б, 6-В класах по 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «STEM»;

➤ **для здобувачів освіти 7 класів** навчальним планом передбачено 1 годину додаткового часу на вивчення предметів, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Із них:

- у 7-А класі 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «STEM»,

- у 7-Б класі 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «Драматургія і театр»;

➤ **для здобувачів освіти 8-х класів** навчальним планом передбачено 1 годину додаткового часу на вивчення предметів, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Із них:

- у 8-А, 8-В класах по 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «Драматургія і театр»,

- у 8-Б класі 1 год. використано на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «STEM»;

➤ **для здобувачів освіти 9-х класів** навчальним планом передбачено 1 годину додаткового часу на вивчення предметів, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Із них:

- у 9-А класі - на викладання курсу за вибором «Моя Черкащина»,

- у 9-Б класі - на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «Драматургія і театр»,

- у 9-В класі - на викладання міжгалузевого інтегрованого курсу «Робототехніка».

Форми організації освітнього процесу та методи навчання

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, робота над проєктами, практикуми, лабораторні та дослідницькі роботи тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та

практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Робота над проектами передбачає залучення учнів до систематизації та набування знань, створення власних продуктів. Такий формат навчання розвиває навички критичного мислення, співпраці, спілкування, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Загальні критерії оцінювання якості навчальних досягнень учнів 5-9 класів

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу, рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 14.08.2026 № 1427).

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Оцінювання результатів навчання предметів / інтегрованих курсів вибіркового освітнього компонента здійснюється за рішенням педагогічної ради закладу освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація.

Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу. Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання на певному етапі освітнього процесу. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягають учні.

Загальні критерії оцінювання визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою **критеріїв оцінювання за освітніми галузями** (додаток 2 наказу Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»).

**Загальні критерії
оцінювання результатів навчання здобувачів освіти
відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти**

Рівень	Бал	Загальна характеристика
Початковий	1	<i>Учень / учениця:</i> - сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; - виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; - передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<i>Учень / учениця:</i> - відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; - виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. - комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<i>Учень / учениця:</i> - відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; - виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. - висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
Середній	4	<i>Учень / учениця:</i> - відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; - виконує завдання / навчальні дії за зразком під

Достатній		керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; · використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах запропонованої теми.
	5	<i>Учень / учениця:</i> · застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; · виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; · підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	<i>Учень / учениця:</i> · застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; · виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; · спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	7	<i>Учень / учениця:</i> · знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; · виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. · долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставлені запитання.
	8	<i>Учень / учениця:</i> · аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників;

		· виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; · запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	<i>Учень / учениця:</i> · аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; · виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. · ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.
	10	<i>Учень / учениця:</i> · виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; · застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; · розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
Високий	11	<i>Учень / учениця:</i> · узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; · застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; · узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	<i>Учень / учениця:</i> · оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел,

		порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; · застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; · виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.
--	--	---

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а **за рік** - на основі семестрових оцінок. Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Вимоги до знань, умінь і навичок учнів
I. Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
II. Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності

	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

Освітня програма закладу базової середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

На основі освітньої програми закладу освіти складено навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу в 5-9 класах (додатки 5-9).

Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу.

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи розроблені відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» та наказу МОН України від 13.04.2011 №329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти».

Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виділяються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів:

- усно (індивідуальне, групове, фронтальне опитування),
- письмово (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами

Оцінювання дітей з особливими освітніми потребами (ООП), здійснюється з урахуванням індивідуального навчального плану та/або індивідуальної програми розвитку, що складається на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

Рівень навчальних досягнень	Бал	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I Елементарний	1	Учень знає учителя. Виділяє (називає) об'єкт вивчення та деякі його елементи. Розуміє звернене до нього мовлення, орієнтується в

(низький)		просторі. Потребує посиленої допомоги вчителя, асистента учителя.
	2	Учень розрізняє об'єкт вивчення, має нечіткі уявлення про нього, виділяє його несуттєві елементи. Виявляє здатність елементарно висловлювати думку з певною допомогою вчителя
	3	Учень фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу. За допомогою вчителя, асистента учителя виконує елементарні завдання, доручення, прохання. Контролює свою поведінку.
II Початковий (нижче середнього)	4	Учень з допомогою вчителя, асистента учителя фрагментарно відтворює основний навчальний матеріал, виконує за зразком певну операцію, дію. виправляє помилки.
	5	Учень фрагментарно відтворює навчальний матеріал. Правильно виконує завдання за допомогою вчителя, асистента учителя, здатен з помилками й неточностями дати визначення понять, за зразком, контролює власні дії, потребуючи стимулювання з боку вчителя, асистента учителя.
	6	Учень відтворює основний навчальний матеріал, здатний вірно виконувати завдання за зразком, списати. За допомогою наведених питань вчителя, асистента учителя може переказати, дати коротку відповідь на питання, але недостатньо осмислену, застосовує знання в дрібне знайомих ситуаціях. Частково контролює власні дії.
III- середній	7	Учень правильно відтворює навчальний матеріал, але його відповідь неповна, знання недостатньо осмислені. Застосовує під керівництвом вчителя знання в знайомих ситуаціях. Контролює власні дії за інструкцією.
	8	Учень розуміє навчальний матеріал, дає правильну відповідь. Застосовує знання в знайомих умовах (встановлює найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами). Контролює власні дії за інструкцією. Робить висновки з допомогою вчителя, асистента учителя.
	9	Учень розуміє навчальний матеріал, дає правильну, повну відповідь за змістом, здатний виконувати завдання (списати, прочитати у швидкому темпі без помилок, розв'язати задачу відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини), робити правильні висновки за допомогою вчителя. Застосовує знання у стандартних ситуаціях. Уміє контролювати себе.
IV-достатній	10	Учень володіє вивченим навчальним матеріалом, уміє узагальнювати інформацію під керівництвом учителя, асистента учителя контролювати власну діяльність, виправляти помилки. Правильно і самостійно виконує завдання за зразком.
	11	Учень має достатні знання в межах навчальної програми, застосовує їх у стандартних умовах. Контролює власну діяльність, виправляє помилки. Знаходить необхідну інформацію в підручнику і користується нею. Самостійно здійснює основні види навчальної діяльності.
	12	Учень має міцні знання в межах вимог навчальної програми, використовує їх у стандартних та аналогічних ситуаціях. Уміє знаходити потрібну інформацію в підручниках, користуватися іншими доступними джерелами інформації. Здатний самостійно здійснювати всі види навчальної діяльності.

При оцінювання дітей з ООП, варто зважати на можливості, емоційний стан і мотивацію, оскільки учень/учениця має бачити не лише кінцевий результат, але і свої проміжні досягнення.

Види та форми оцінювання

Основними видами оцінювання навчальних досягнень учнів є **формувальне, поточне, підсумкове** (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та **державна підсумкова атестація**.

Формувальне оцінювання має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень, вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове, річне) передбачає зіставлення реальних навчальних досягнень здобувачів освіти з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

При виставленні *тематичної оцінки* враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Поточне та підсумкове оцінювання може здійснюватися у **таких формах**:

- усний (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмовий (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування);
- цифровий (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- графічний (зокрема шляхом організації роботи з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами);
- практичний (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, роботи з біологічними об'єктами, виготовлення виробів) та інших.

Вербальне оцінювання (словесна) оцінка — судження, в якому вчитель описує досягнення дитини і те, над чим варто попрацювати. Застосовується як при усних, так і письмових оцінних судженнях, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів.

Державна підсумкова атестація - форма контролю відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам державних стандартів загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Відповідно до чинних нормативних актів семестрові оцінки можуть підлягати коригуванню.

Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 №496.

З метою неперервного відстеження результатів навчальної діяльності учнів, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, міському, шкільному рівнях. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей освітньої діяльності закладу та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

**Освітня програма загальної середньої освіти III ступеня
Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7
Смілянської міської ради Черкаської області
на 2026-2027 навчальний рік**

Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) для 10-11-х класів розроблена на виконання до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (№ 463-IX), постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 538 від 07.08.2013, № 143 від 26.02.2020), наказу МОН від 20.04.2018 № 408, у редакції наказу МОН від 20.06.2025 № 890 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»).

Освітня програма профільної середньої освіти (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Детальний розподіл годин інваріантної та варіативної частин навчального плану для учнів 10-11 класів розміщено в додатках 10 –14.

Перелік навчальних програм для учнів 10-11 класів представлено в додатку 17.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладів загальної середньої освіти III ступеня (далі –навчальний план).

Інваріантний складник включає компоненти основного рівня та компоненти поглибленого рівня. Компоненти основного рівня представлені предметами та курсами, обов'язковими для всіх здобувачів освіти незалежно від обраного профілю: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика»/ «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія» у класах математичного профілю, «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво», «Фінансова грамотність»), що вивчаються на рівні стандарту.

Компоненти поглибленого рівня становлять ядро кожного профілю та включають предмети та курси, які вивчаються на поглибленому рівні та становить змістовну основу профілю. Наприклад, для математичного профілю компонентами поглибленого рівня є алгебра та геометрія. Частину навчальних годин навчальних планів призначено для

забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі – української філології, історичного та математичного профілів.

Навчальний план для кожного профілю складається з чотирьох структурних компонентів. Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;
- профільні предмети, що вивчаються на профільному рівні;
- курси за вибором
- факультативи.

Варіативний складник складається з вибірових компонентів у межах профілю та вибірових компонентів поза профілем. Вибіркові компоненти у межах профілю представлені курсами, що додатково поглиблюють профільну галузь, з яких здобувач освіти обирає відповідно до своїх інтересів та здібностей. Курси за вибором разом із профільними предметами відображають специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність. Вони призначені для доповнення, поглиблення змісту окремих розділів профільних предметів, можуть містити додаткові споріднені розділи, що не включені до навчальних програм, знайомити учнів із галузями знань, не представленими в змісті окремих предметів, але орієнтованими на комплекс можливих професій у руслі обраного профілю навчання тощо.

Поза профілем пропонуються факультативи, що розширюють світогляд та є засобом задоволення пізнавальних інтересів та освітніх потреб учнів у галузях, які загалом не пов'язані з обраним профілем навчання.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до

		поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.

		Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із

		дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та

загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Інформатика

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри, робота в групах, робота над проєктами, тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 10-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Робота над проектами передбачає залучення учнів до систематизації та набування знань, створення власних продуктів. Такий формат навчання розвиває навички критичного мислення, співпраці, спілкування, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Реалізація варіативної складової освітньої програми школи III ступеня

Згідно рішення педагогічної ради закладу години варіативної складової навчального плану використовуються:

➤ для 10 класів передбачено додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття. Із них:

- у 10-І класі (історичний профіль) 3,5 години використано на профільні предмети (історія України – 1,5 години, всесвітня історія – 2 години), по 1 годині – на факультативний курс «Іноземна мова в професійному самовизначенні» та індивідуальні консультації з англійської мови;

- у 10-М класі (математичний профіль) 5,5 годин використано на профільні предмет (алгебра і початки аналізу – 3,5 години, геометрія – 2 години); по 1 годині – на додатковий час на індивідуальну консультації української мови та математики;

- у 10-Ф класі (профіль української філології) 4 годин використано на профільні предмет (українська мова – 2 години, українська література – 2 години); 1 годину – на факультативний курс «Фінансова грамотність», 0,5 години - на факультативний курс «Моя громадянська свідомість. Запобігання корупції», по 1 годині на індивідуальні консультації з хімії та географії;

➤ для 11 класів передбачено 8,5 додаткових годин на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття. Із них:

- у 11-І класі (історичний профіль) 3,5 години використано на профільні предмети (історія України – 1,5 години, всесвітня історія – 2 години), по 1 годині – на факультативні курси «Фінансова грамотність» та «Історія голокосту», по 1 годині на індивідуальні консультації з географії та математики;

- у 11-М класі (математичний профіль) 6 годин використано на профільні предмети (алгебра і початки аналізу – 4 години, геометрія – 2 години), 0,5 години - на факультативний курс «Моя громадянська свідомість. Запобігання корупції», по 1 годині на індивідуальні консультації з алгебри та української мови.

При формуванні варіативної складової навчального плану тарифікаційна комісія закладу намагалася максимально врахувати освітні потреби учнів, запити батьків, результати моніторингу успішності учнів з предметів у 2025-2026 навчальному році.

Загальні критерії оцінювання якості навчальних досягнень учнів

При оцінюванні навчальних досягнень учнів 10 – 11 класів ураховуються:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формувати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою. Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань. Гнучкість знань - уміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; уміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань – усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях. Знання є складовою умінь учнів діяти.

Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички – дії, доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентнісної освіти це виявляється у відповідальності учнів, прагненні закріплювати позитивні надбання у навчальній діяльності, зростанні вимог до своїх навчальних досягнень.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

Початковий рівень. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Середній рівень. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Достатній рівень. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Високий рівень. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а **за рік** - на основі семестрових оцінок. Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки.

В залежності від специфіки предмету можуть розроблятися додаткові критерії оцінювання.

V. Особливості освітнього процесу в 2026-2027 навчальному році

Структура і тривалість 2026-2027 навчального року

1. Відповідно до статті 16 Закону України «Про повну загальну середню освіту» у 2026-2027 навчальному році навчальні заняття будуть організовані за семестровою системою: з 1 вересня – День знань, до 31 травня – Останній Дзвоник

Структура 2026-2027 навчального року у закладі:

Навчальний період	Кількість навчальних днів	Канікули	Кількість канікулярних днів
I семестр			
01.09.2026- 24.12.2026	78	31.10.2026- 08.11.2026	9
		25.12.2026- 07.01.2027	14
II семестр			
11.01.2027- 31.05.2027	97	27.03.2027- 04.04.2027	9
ВСЬОГО	175		32

Структура 2026-2027 навчального року (з урахуванням безпекової ситуації)

Навчальний період	Кількість навчальних днів	Канікули	Кількість канікулярних днів
I семестр			
01.09.2026- 24.12.2026	83	25.12.2026-14.01.2027	21
II семестр			
18.01.2027- 31.05.2027	92	27.03.2027-04.04.2027	9
ВСЬОГО	175		30

З 01.06.2027 до 30.06.2027 – планується робота «Літньої школи», діяльність якої буде спрямовано на подолання освітніх втрат учнів.

(Точні дати можуть коригуватися залежно від безпекової ситуації).

2. Як передбачено статтею 34 Закону України «Про загальну середню освіту», навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, базової і старшої школи.

3. Протягом навчального року для учнів 1-4 класів організовано навчальні екскурсії, учні 5-9 класів проходять навчальну практику.

4. Вручення документів про освіту рекомендовано провести для випускників 9-х класів – до 06 червня, 11-х класів – до 20 червня.

Часовий режим та змінність роботи закладу у 2026-2027 навчальному році:

Навчальний план зорієнтований на роботу школи за 5-денним навчальними тижнем.

1) Школа працює щоденно, крім суботи та неділі і святкових днів з 08.00 до 19.00 год.

2) Вхід учнів до школи розпочинається о 08.00 год. Сторож школи о 06.00 год.

відчиняє головний вхід.

3) Індивідуальні заняття, факультативи, курси за вибором, гуртки працюють з 14.00 (згідно з розкладом, затвердженим директором школи); КРЗ для учнів, які здобувають освіту інклюзивним способом організовано після навчальних занять.

4) Батьківські збори та зібрання учнів проводяться лише при умові погодження з адміністрацією школи.

5) Школа зачиняється о 20.00 год. особисто черговим сторожем. Забороняється перебування в приміщеннях школи після вказаного часу без дозволу адміністрації школи.

6) Робота спортивних секцій в позаурочний час регламентується заключними угодами оренди, але їх проведення обмежене в часі: до 19.00 год.

7) У суботу та неділю в школі працюють спортивні секції відповідно розкладу, у святкові дні допуску в приміщення закладу немає, за винятком проведення невідкладних робіт та заходів тільки з дозволу керівника закладу освіти.

Тривалість уроків у 2026-2027 навчальному році

Тривалість уроків становить:

- у 1-х класах – 35 хвилин;
- 2-4 класах – 40 хвилин;
- 5-11 класах – 45 хвилин.

Різниця у часі навчальних годин використовується для продовження тривалості перерв між уроками з метою організації продуктивного відпочинку учнів, для відновлення фізичних та розумових сил кожної дитини.

Навчальний план Смілянської загальноосвітньої школи I-III ступенів №7 містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх загальноосвітніх навчальних закладів та варіативну, в якій передбачені додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, на курси за вибором, факультативи.

Враховуючи специфіку організації навчально-виховного процесу у школі, забезпечуючи задоволення освітніх потреб учнів відповідно до профілю навчання та з метою формування різних предметних компетентностей, сформовано варіативну складову навчального плану.

При формуванні варіативної складової навчального плану педагогічний колектив школи намагався максимально врахувати освітні потреби учнів і батьків.

Навчання відбувається українською мовою.

Додаток 1
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 1-2 класів закладів загальної середньої
освіти (автор Р.Б.Шиян), затвердженого
наказом МОН від 12.08.2022 №743

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 1-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	1-А	1-Б
Мовно-літературна (українська мова і література)	Українська мова	5	5
Іншомовна	Іноземна мова (англійська)	2	2
Математична	Математика	3	3
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	2
Математична		1	1
Природнича		2	2
Технологічна		1	1
Інформатична		-	-
Соціальна і здоров'язбережувальна		0,5	0,5
Громадянська та історична		0,5	0,5
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Разом		19+3	19+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
<i>Математика</i>		<i>1</i>	<i>1</i>
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		20	20
Кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	23

Додаток 2
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 1-2 класів закладів загальної середньої
освіти (автор Р.Б.Шиян), затвердженого
наказом МОН від 12.08.2022 №743

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 2-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	2-А	2-Б
Мовно-літературна (українська мова і література)	Українська мова	5	5
Іншомовна	Іноземна мова (англійська)	3	3
Математика	Математика	3	3
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	2
Математична		1	1
Природнича		2	2
Технологічна		1	1
Інформатична		1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна		0,5	0,5
Громадянська та історична		0,5	0,5
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Разом		21+3	21+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
<i>Математика</i>		<i>1</i>	<i>1</i>
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		22	22
Кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		25	25

Додаток 3

Розроблено відповідно до Типового навчального плану Типової освітньої програми для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти (автор Р.Б.Шиян), затвердженого наказом МОН від 12.08.2022 №743

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 3-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	3-А	3-Б
Мовно-літературна (українська мова і література)	Українська мова	5	5
Іншомовна	Іноземна мова	3	3
Математика	Математика	4	4
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	2
Математична		1	1
Природнича		2	2
Технологічна		1	1
Інформатична		-	-
Соціальна і здоров'язбережувальна		0,5	0,5
Громадянська та історична		0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Разом:		22+3	22+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
<i>Математика</i>		<i>1</i>	<i>1</i>
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня		23	23
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		26	26

Додаток 4

Розроблено відповідно до Типового навчального плану Типової освітньої програми для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти (автор Р.Б.Шиян), затвердженого наказом МОН від 12.08.2022 №743

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 4-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Назва освітньої галузі	Назва навчального предмета	4-А	4-Б	4-В
Мовно-літературна (українська мова і література)	Українська мова	5	5	5
Іншомовна	Іноземна мова	3	3	3
Математика	Математика	4	4	4
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	2	2
Математична		1	1	1
Природнича		2	2	2
Технологічна		1	1	1
Інформатична		-	-	-
Соціальна і здоров'язбережувальна		0,5	0,5	0,5
Громадянська та історична		0,5	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3
Разом		22+3	22+3	22+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1
<i>Математика</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Гранично допустиме навантаження на учня		23	23	23
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		26	26	26

Додаток 5
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної середньої
освіти, затвердженого наказом МОН від
17.08.2026 №1430 (додаток 3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 5-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	5-А	5-Б	5-В
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	4
	Українська література	1,5	1,5	1,5
	Зарубіжна література	1	1	1
	Іноземна мова	3,5	3,5	3,5
Математична	Математика	4	4	4
	Алгебра	-	-	-
	Геометрія	-	-	-
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1,5	1,5	1,5
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1
	Етика	-	-	-
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1	1
Інформатична	Інформатика	1	1	1
Технологічна	Технології	1	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	0,5	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
Разом		20,5+3	20,5+3	20,5+3
Перерозподіл між освітніми компонентами		7,5	7,5	7,5
Перерозподіл між освітніми галузями		5,5	5,5	5,5
Українська література		0,5	0,5	0,5
Зарубіжна література		0,5	0,5	0,5
Математика		1	1	1
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»		0,5	0,5	0,5
Етика		1	1	1
Технології		1	1	1
Музичне мистецтво		0,5	0,5	0,5
Образотворче мистецтво		0,5	0,5	0,5
Вибіркові освітні компоненти курси за вибором, факультативні курси, проектна діяльність, індивідуальні консультації, групові заняття		2	2	2
<i>Міжгалузевий інтегрований курс « STEM»</i>		-	1	-
<i>Міжгалузевий інтегрований курс «Драматургія і театр»</i>		1	-	-
<i>Міжгалузевий інтегрований курс «Робототехніка»</i>		-	-	1
<i>Вибірковий інтегрований курс «Читання як суперсила»</i>		1	1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	28	28
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		31	31	31

Додаток 6
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної середньої
освіти, затвердженого наказом МОН від
17.08.2026 №1430 (додаток 3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 6-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	6-А	6-Б	6-В
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	4
	Українська література	1,5	1,5	1,5
	Зарубіжна література	1	1	1
	Іноземна мова	3,5	3,5	3,5
Математична	Математика	4	4	4
	Алгебра			
	Геометрія			
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1	1	1
	Географія	1	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1
	Етика			
Громадянська та історична	Історія України	0,5	0,5	0,5
	Всесвітня історія	0,5	0,5	0,5
	Громадянська освіта	0,5	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1	1
Технологічна	Технології	1	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	0,5	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
Разом		21,5+3	21,5+3	21,5+3
Перерозподіл між освітніми компонентами		9,5	9,5	9,5
Перерозподіл між освітніми галузями		7,5	7,5	7,5
Українська література		0,5	0,5	0,5
Зарубіжна література		0,5	0,5	0,5
Математика		1	1	1
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»		1	1	1
Географія		1	1	1
Етика		1	1	1
Історія України		0,5	0,5	0,5
Всесвітня історія		0,5	0,5	0,5
Технології		0,5	0,5	0,5
Музичне мистецтво		0,5	0,5	0,5
Образотворче мистецтво		0,5	0,5	0,5
Вибіркові освітні компоненти курси за вибором, факультативні курси, проектна діяльність, індивідуальні консультації, групові заняття		2	2	2
<i>Міжгалузовий інтегрований курс «STEM»</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Міжгалузовий інтегрований курс «Драматургія і театр»</i>		<i>1</i>	-	<i>1</i>
<i>Міжгалузовий інтегрований курс «Робототехніка»</i>		-	<i>1</i>	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		31	31	31
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		34	34	34

Додаток 7
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної середньої
освіти, затвердженого наказом МОН від
17.08.2026 №1430 (додаток 3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 7-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	7-А	7-Б
Мовно-літературна	Українська мова	3	3
	Українська література	1,5	1,5
	Зарубіжна література	1	1
	Іноземна мова	3,5	3,5
Математична	Алгебра	2,5	2,5
	Геометрія	1,5	1,5
Природнича	Біологія	2	2
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
Громадянська історична	Історія України	0,5	0,5
	Всесвітня історія	0,5	0,5
	Громадянська освіта	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом		25,5+3	25,5+3
Перерозподіл між освітніми компонентами		6,5	6,5
Перерозподіл між освітніми галузями		5,5	5,5
Українська література		0,5	0,5
Зарубіжна література		0,5	0,5
Алгебра		0,5	0,5
Геометрія		0,5	0,5
Історія України		0,5	0,5
Всесвітня історія		0,5	0,5
Інформатика		1	1
Технології		0,5	0,5
Музичне мистецтво		0,5	0,5
Образотворче мистецтво		0,5	0,5
Вибіркові освітні компоненти курси за вибором, факультативні курси, проєктна діяльність, індивідуальні консультації, групові заняття		1	1
<i>Міжгалузевий інтегрований курс «STEM»</i>		1	-
<i>Міжгалузевий інтегрований курс «Драматургія і театр»</i>		-	1
<i>Міжгалузевий інтегрований курс «Робототехніка»</i>		-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	32
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		35	35

Додаток 8
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної середньої
освіти, затвердженого наказом МОН від
17.08.2026 №1430 (додаток 3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 8-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	8-А	8-Б	8-В
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3
	Українська література	1	1	1
	Зарубіжна література	1	1	1
	Іноземна мова	3	3	3
Математична	Алгебра	2,5	2,5	2,5
	Геометрія	1,5	1,5	1,5
Природнича	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	2
	Фізика	2	2	2
	Хімія	2	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5	0,5	0,5
	Підприємництво і фінансова грамотність	0,5	0,5	0,5
Громадянська та історична	Історія України	1	1	1
	Всесвітня історія	1	1	1
	Громадянська освіта	0,5	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	1,5
Технологічна	Технології	1	1	1
Мистецька	Мистецтво	1	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
Разом		27+3	27+3	27+3
Перерозподіл між освітніми компонентами		6	6	6
Перерозподіл між освітніми галузями		5	5	5
Українська література		1	1	1
Зарубіжна література		0,5	0,5	0,5
Алгебра		0,5	0,5	0,5
Геометрія		0,5	0,5	0,5
Громадянська освіта		0,5	0,5	0,5
Підприємництво і фінансова грамотність		0,5	0,5	0,5
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»		0,5	0,5	0,5
Інформатика		0,5	0,5	0,5
Технології		0,5	0,5	0,5
Вибіркові освітні компоненти курси за вибором, факультативні курси, проєктна діяльність, індивідуальні консультації, групові заняття		1	1	1
Міжгалузовий інтегрований курс «Робототехніка»		-	-	-
Міжгалузовий інтегрований курс «STEM»		-	1	
Міжгалузовий інтегрований курс «Драматургія і театр»		1	-	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		36	36	36

Додаток 9
Розроблено відповідно до Типового
навчального плану Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної середньої
освіти, затвердженого наказом МОН від
17.08.2026 №1430 (додаток 3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 9-х класів
з українською мовою навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	9-А	9-Б	9-В
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3
	Українська література	1	1	1
	Зарубіжна література	1	1	1
	Іноземна мова	3	3	3
Математична	Алгебра	2,5	2,5	2,5
	Геометрія	1,5	1,5	1,5
Природнича	Біологія	2	2	2
	Географія	1	1	1
	Фізика	3	3	3
	Хімія	2	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5	0,5	0,5
	Підприємництво і фінансова грамотність	0,5	0,5	0,5
Громадянська та історична	Історія України	1,5	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Громадянська освіта	0,5	0,5	0,5
	Правознавство	0,5	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	1,5
Технологічна	Технології	1	1	1
Мистецька	Мистецтво	1	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
Разом		28+3	28+3	28+3
Перерозподіл між освітніми компонентами		5	5	5
Перерозподіл між освітніми галузями		4	4	4
Українська література		1	1	1
Зарубіжна література		0,5	0,5	0,5
Алгебра		0,5	0,5	0,5
Геометрія		0,5	0,5	0,5
Географія		0,5	0,5	0,5
Підприємництво і фінансова грамотність		0,5	0,5	0,5
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»		0,5	0,5	0,5
Вибіркові освітні компоненти курси за вибором, факультативні курси, проєктна діяльність, індивідуальні консультації, групові заняття		1	1	1
Міжгалузевий інтегрований курс «Робототехніка»		1	-	1
Міжгалузевий інтегрований курс «STEM»		-	-	-
Міжгалузевий інтегрований курс «Драматургія і театр»		-	1	-
Курс за вибором «Моя Черкащина»		1	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		36	36	36

Додаток 10
Розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 (таблиці 2,3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 10-І класу
(історичний - профільний рівень)
на 2026-2027 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класі	Кількість навчальних годин для вивчення профільних предметів
Базові предмети	24,5+3	3,5
Українська мова	2	
Українська література	2	
Зарубіжна література	1	
Іноземна мова	2	
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	2
Громадянська освіта	2	
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)	3	
Біологія і екологія	2	
Географія	1,5	
Фізика і астрономія	3	
Хімія	1,5	
Захист України*	2	
Фізична культура	3	
Вибірково обов'язкові предмети:	3	
<i>Інформатика</i>	1	
<i>Технології</i>	-	
<i>Мистецтво</i>	2	
Разом	27,5+3	3,5
Загальна кількість годин	31+3	
Додаткові години на окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	4	
Факультативні курси	2	
<i>«Іноземна мова в професійному самовизначенні»</i>	1	
<i>Міжшкільний факультатив**</i>	1	
Індивідуальні консультації	2	
<i>Англійська мова</i>	2	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	

* - години виділено на осередок предмету «Захист України» (Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11)

** - години міжшкільного факультативу передано Смілянському навчально-виховному комплексу "Загальноосвітня школа І ступеня - гімназія імені В.Т.Сенатора" (з дошкільним підрозділом)

Додаток 11
Розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 (таблиці 2,3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 10-М класу
(математика - профільний рівень)
на 2026-2027 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класі	Кількість навчальних годин для вивчення профільних предметів
Базові предмети	24,5+3	5,5
Українська мова	2	
Українська література	2	
Зарубіжна література	1	
Іноземна мова	2	
Історія України	1,5	
Всесвітня історія	1	
Громадянська освіта	2	
Алгебра і початки аналізу	2	3,5
Геометрія	1	2
Біологія і екологія	2	
Географія	1,5	
Фізика і астрономія	3	
Хімія	1,5	
Захист України*	2	
Фізична культура	3	
Вибірково обов'язкові предмети:	3	
<i>Інформатика</i>	2	
<i>Технології</i>	1	
<i>Мистецтво</i>	-	
Разом	27,5+3	5,5
Загальна кількість годин	33+3	
Додаткові години на окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	2	
Індивідуальні консультації	2	
<i>Українська мова</i>	1	
<i>Математика</i>	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	

* - години виділено на осередок предмету «Захист України» (Смілянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11)

Додаток 12
Розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 (таблиці 2,3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 10-Ф класу
(українська філологія - профільний рівень)
на 2026-2027 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класі	Кількість навчальних годин для вивчення профільних предметів
Базові предмети	24,5+3	4
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	
Іноземна мова	2	
Історія України	1,5	
Всесвітня історія	1	
Громадянська освіта	2	
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)	3	
Біологія і екологія	2	
Географія	1,5	
Фізика і астрономія	3	
Хімія	1,5	
Захист України*	2	
Фізична культура	3	
Вибірково обов'язкові предмети:	3	
<i>Інформатика</i>	-	
<i>Технології</i>	2	
<i>Мистецтво</i>	1	
Разом	27,5+3	4
Загальна кількість годин	31,5+3	
Додаткові години на окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	3,5	
Факультативні курси	1,5	
<i>Фінансова грамотність</i>	1	
<i>«Моя громадянська свідомість. Запобігання корупції»</i>	0,5	
Індивідуальні консультації	2	
<i>Хімія</i>	1	
<i>Географія</i>	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	

* - години виділено на осередок предмету «Захист України» (Смілянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11)

Додаток 13
Розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 (таблиці 2,3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 11-І класу
(історичний - профільний рівень)
на 2026-2027 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класі	Кількість навчальних годин для вивчення профільних предметів
Базові предмети	23,5+3	3,5
Українська мова	2	
Українська література	2	
Зарубіжна література	1	
Іноземна мова	2	
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	2
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)	3	
Біологія і екологія	2	
Географія	1	
Фізика і астрономія	4	
Хімія	2	
Захист України*	2	
Фізична культура	3	
Вибірково обов'язкові предмети:	3	
<i>Інформатика</i>	2	
<i>Мистецтво</i>	1	
<i>Технології</i>	-	
Разом	26,5+3	3,5
Загальна кількість годин	30+3	
Додаткові години на окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	5	
Факультативні курси	3	
<i>«Фінансова грамотність»</i>	1	
<i>«Історія Голокосту»</i>	1	
<i>Міжшкільний факультатив**</i>	1	
Індивідуальні консультації	2	
<i>Географія</i>	1	
<i>Математика</i>	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	

* - години виділено на осередок предмету «Захист України» (Смілянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11)

** - години міжшкільного факультативу передано Смілянському навчально-виховному комплексу "Загальноосвітня школа І ступеня - гімназія імені В.Т.Сенатора" (з дошкільним підрозділом)

Додаток 14
(розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (таблиці 2,3), затвердженої наказом МОН від 20.06.2025 №890)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учнів 11-М класу
(математика - профільний рівень)
на 2026-2027 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класі	Кількість навчальних годин для вивчення профільних предметів
Базові предмети	23,5+3	6
Українська мова	2	
Українська література	2	
Зарубіжна література	1	
Іноземна мова	2	
Історія України	1,5	
Всесвітня історія	1	
Алгебра і початки аналізу	2	4
Геометрія	1	2
Біологія і екологія	2	
Географія	1	
Фізика і астрономія	4	
Хімія	2	
Захист України*	2	
Фізична культура	3	
Вибірково обов'язкові предмети:	3	
<i>Інформатика</i>	1	
<i>Технології</i>		
<i>Мистецтво</i>		
<i>Фінансова грамотність</i>	2	
Разом	26,5+3	6
Загальна кількість годин	32,5+3	
Додаткові години на окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	2,5	
Факультативні курси	0,5	
«Моя громадянська свідомість. Запобігання корупції»	0,5	
Індивідуальні консультації	2	
<i>Українська мова</i>	1	
<i>Алгебра</i>	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	

* - години виділено на осередок предмету «Захист України» (Смілянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11)

Перелік навчальних програм Нової української школи I ступеня

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Типова освітня програма для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти (автор Р.Б.Шиян), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743
2.	Типова освітня програма для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти (автор Р.Б.Шиян), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня**

<i>№</i>	<i>Назва навчальної програми</i>
1.	Українська мова 5-6 кл. Заболотний О.В. та ін.
2.	Українська література 5-6 кл. Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.
3.	Зарубіжна література 5-6 кл. Ніколенко О.М. та ін.
4.	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи
5.	Математика 5-6 кл. Істер О.С.
6.	Пізнаємо природу 5-6 кл. Коршевнік Т.В.
7.	Здоров'я, безпека та добробут 5-6 кл. Гущина Н.І., Василяшко І.П.
8.	Етика 5-6 кл. Пометун О.І. та ін.
9.	Вступ до історії України та громадянської освіти 5 кл. Бурлака О.В. та ін.
10.	Інформатика 5-6 кл. Ривкінд Й.А. та ін.
11.	Мистецтво 5-6 кл. (інтегрований курс) Кондратова.
12.	Технології 5-6 кл. Туташинський В.І., Технології 5-6 кл. Ходзицька І.Ю. та ін.
13.	STEM. 5-6 класи (міжгалузевий інтегрований курс) (Бутурліна О. В., Артем'єва О. Є.)
14.	Драматургія і театр (міжгалузевий інтегрований курс). 5–6 класи. (Старагіна І. П., Чужинова І. Ю., Івасюк О. М.)
15.	Читання як суперсила 5-6 кл. (вибірковий інтегрований курс) Кецімур О.В., Сітькова І.М., Ткач В. С.
16.	УКРАЇНСЬКА МОВА 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
17.	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
18.	ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
19.	МАТЕМАТИКА 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
20.	Алгебра 7-9 кл. Істер
21.	Геометрія 7-9 кл. Істер
22.	ФІЗИКА 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
23.	ХІМІЯ 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
24.	БІОЛОГІЯ 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів

25.	ІНФОРМАТИКА 5–6 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
26.	ІНФОРМАТИКА 7–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
27.	ГЕОГРАФІЯ 6– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
28.	ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
29.	МИСТЕЦТВО 5– 6 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
30.	МИСТЕЦТВО 7– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
31.	ТЕХНОЛОГІЇ 7– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
32.	ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА 6-9 клас Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
33.	ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА 9 клас Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
34.	НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи
35.	Підприємництво і фінансова грамотність 8-9 кл. Кузнєцова та ін.
36.	«МОЯ ЧЕРКАЩИНА» НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ 7-11 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ. Мельниченко В. та ін.
37.	Драматургія і театр 7-9 кл. Старагіна та ін
38.	STEM 7-9 кл. Бутурліна та ін.
39.	Робототехніка 7-9 кл. Сокол та ін.

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня**

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (наказ МОН від 20.06.2025 №890)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова	Рівень стандарту
2.	Українська мова	Профільний рівень
3.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
4.	Всесвітня історія	Рівень стандарту
5.	Географія	Рівень стандарту
6.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
7.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
8.	Захист України	Рівень стандарту
9.	Інформатика	Рівень стандарту
10.	Історія України	Рівень стандарту
11.	Іноземні мови	Рівень стандарту
12.	Математика	Профільний рівень
13.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
14.	Математика	Профільний рівень
15.	Технології	Рівень стандарту
16.	Українська література	Рівень стандарту
17.	Українська література	Профільний рівень
18.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Локтєва В. М.)	Рівень стандарту
19.	Фізична культура	Рівень стандарту
20.	Хімія	Рівень стандарту
21.	Фінансова грамотність	Рівень стандарту
22.	Мистецтво	Рівень стандарту